

Poštovani predstavnici medija,

Poštovani građani,

Pre svega, dozvolite mi da vam se zahvalim na vašem prisustvu na ovoj konferenciji na kraju godine i na stalnoj i efikasnoj saradnji koju smo godinama gajili u cilju što poštenog informisanja javnosti o aktivnostima CBK-a, kao i ekonomskim i finansijskim zbivanjima u zemlji.

Komunikacija sa medijima nastavlja da bude izuzetno važan deo aktivnosti CBK-a. Putem vašeg poštenog izveštavanja uspeli smo da javnost dobro informišemo o kretanjima u finansijskom sistemu i privredi zemlje. Prema tome, želeo bih da iskoristim ovu priliku da izrazim moju zahvalnost na pokazanu stručnost i ove godine.

Uprkos svim poteškoćama sa kojima smo se suočili, srećan sam što je Centralna banka Republike Kosovo uspela da i ove godine realizuje svoje ciljeve, obezbeđujući stabilan finansijski sistem, koji je poslednjih godina uspešno izdržao krize izazvane pandemijom Covid 19, a sada i ruskom agresijom na Ukrajini, ali i da bude jedan od glavnih stubova podrške poslovanjima i pojedincima, a samim tim i privredi zemlje.

Dozvolite mi da vam sada predstavim pregled događaja koji su karakterisali privredu i finansijski sistem zemlje tokom ove godine, na osnovu najnovijih podataka koji su nam dostupni za dotične sektore.

Privreda Kosova je 2022. godinu počela sa veoma dobrim izgledima, pošto smo za sobom ostavili veoma uspešnu godinu, gde prema procenama Agencije za statistiku Kosova, **realna stopa rasta bruto domaćeg proizvoda u 2021. godini je iznosila 10,75 odsto.**

Međutim, tokom 2022. godine, promena globalne dinamike kao ishod rata u Ukrajini, koja je bila praćena rastom inflacije, promenom monetarne politike i rastom kamatnih stopa i usporavanjem rasta globalne trgovine kao rezultat prekida u lancu snabdevanja, odrazila se i na privredne aktivnosti na Kosovu. **Prema procenama CBK-a, očekuje se da će BDP u 2022. godini zabeležiti usporeni rast 3 do 4 odsto,** uglavnom zbog smanjenja domaće potražnje i povećanja uvoza, dok je izvoz imao pozitivan uticaj.

Na osnovu podataka evidentiranih do septembra ove godine, **rashodi nerezidenata** na Kosovu, od kojih je većina iz dijaspore, iznosili su **1,48 milijardi evra**, što predstavlja **povećanje od 26,1 odsto** u odnosu na isti period prošle godine.

Takođe, 2022. godina je obeležila bržu stopu rasta i doznaka koje je dijaspora poslala na Kosovo. Vrednost **doznaka** primljenih do kraja oktobra 2022. godine iznosi **1 milijardu evra**, što predstavlja godišnji porast od **5,5 odsto.**

Povećanje domaće potražnje na Kosovu tokom ove godine odrazilo se na veći iznos **uvoza robe** koji je do septembra 2022. godine **iznosio 4,15 milijardi evra** ili godišnji rast **od 24,6 odsto.** S druge strane, **izvoz robe** je iznosio **688,0 miliona evra**, što predstavlja godišnji rast od **27,1 odsto.** Kao ishod ovih kretanja, **trgovinski deficit** na računu roba do septembra 2022. godine iznosio je **3,47 milijardi evra**, što predstavlja godišnji rast od **24,2 odsto.**

S druge strane, izvoz usluga do septembra 2022. godine zabeležio je iznos od **2,05 milijardi evra**, što predstavlja godišnji porast od **32,8 odsto**, a desilo se

uglavnom kao ishod povećanja posete naših sunarodnika i turista u zemlji. Rastom je okarakterisan i uvoz usluga, koji je do septembra 2022. godine zabeležio iznos od **901 milion evra**.

Prema tome, ukupan uvoz roba i usluga do septembra ove godine je u iznosu od **5,05 milijardi evra**, dok izvoz roba i usluga je u iznosu od **2,7 milijardi evra**.

Što se tiče stranih direktnih investicija, njihov iznos do septembra 2022. godine dostigao je **567 miliona evra**, u poređenju sa iznosom od **395 miliona evra** zabeležen do septembra 2021. godine. Tokom ovog perioda zabeležen je visok rast SDI-a u investicijama u nekretnine, što je obeležilo iznos od **394 miliona evra**, u odnosu na iznos od **265 miliona evra** zabeležen do kraja septembra 2021. godine ili izraženo u procentima, imamo povećanje **od 48,7 odsto**.

Što se tiče ostalih makroekonomskih pokazatelja, vredi napomenuti **da prosečna inflacija do novembra 2022. godine** beležila je stopu od **11,5 odsto** u odnosu na godišnji prosek od **3,4 odsto** za 2021. godinu. Dok stopa inflacije samo za mesec novembar 2021. godine je iznosila **11,5 odsto**, što pokazuje se radi o trendu rasta opšteg nivoa cena. Povećanje stope inflacije na Kosovu uglavnom odražava povećanje cena na međunarodnim tržištima, koje se na Kosovu prenosi kroz povećanje cena uvezene robe.

Što se tiče finansijskog sistema, veoma je važno naglasiti da je Kosovo uspelo da izgradi zdrav finansijski sistem, koji ne samo da se pokazao sposobnim da se suočava sa krizama izazvanim pandemijom i ruskom agresijom na Ukrajini, već zauzima i veoma važnu ulogu u podršci privredi da se suoči sa krizom sa što manje posledica. Ukupno sredstava finansijskog sistema 30. oktobra 2022. godine je iznosilo **9,43 milijarde evra**, uz godišnji rast **od 10,2 odsto**.

Bankarski sektor, kao glavna komponenta finansijskog sistema u zemlji i ove godine igra veoma važnu ulogu u podršci privredi zemlje kroz nastavak tempa kreditnog rasta i održavanje nivoa održivosti. Do oktobra 2022. godine iznos **novih kredita** izdatih od bankarskog sektora bio je **1,59 milijardi evra**, što predstavlja godišnji rast **od 13,6 odsto**, dok ukupan iznos aktivnih kredita u bankarskom sektoru do septembra 2022. godine iznosi **4,27 milijardi evra**, što predstavlja godišnje povećanje od **18,4 odsto** u odnosu na isti period prošle godine.

Vredi istaći dobar kvalitet kreditnog portfelja sa stopom **nenaplativih kredita od samo 2,0 odsto** u oktobru 2022. godine. **Pokrivenost nenaplativih kredita** provizijama za kreditne gubitke ostaje na visokom nivou od **151,2 odsto**, što svedoči o adekvatnim nivoima provizija u bankarskom sektoru.

Ukupno sredstva bankarskog sektora nastavile su trend rasta tokom ove godine, dostigavši iznos od **6,46 milijardi evra** oktobra 2022. godine, što predstavlja godišnji porast od **12,4 odsto** u odnosu na isti period prošle godine.

Bankarski sektor i dalje uživa visoko poverenje javnosti, a to poverenje izražava se sa stalnim povećanjem depozita. U oktobru 2022. godine ukupan iznos depozita iznosio je oko **5,3 milijarde evra**, što predstavlja godišnji porast od **14,2 odsto**. Stopu rasta ukupnih depozita uglavnom diktiraju **depoziti domaćinstava**, kategorija koja dominira strukturom ukupnih depozita u bankarskom sektoru sa učešćem od **67,6 odsto** u ukupnim depozitima, koji su do oktobra 2022. godine zabeležili godišnji porast od **11,5 odsto**.

Prosečna kamatna stopa na kredite u oktobru 2022. godine bila je **6,2 odsto**, što je više u odnosu na stopu od **6,0 odsto** zabeleženu u oktobru 2021. godine. Dok prosečna kamatna stopa na depozite porasla je sa **1,3 odsto koliko je iznosila u oktobru 2021. godine na 1,5 odsto u oktobru 2022. godine**.

Finansijski pokazatelji stanja bankarskog sektora nastavili su da pokazuju visok nivo održivosti u svakom pogledu.

Bankarski sektor i dalje ima visoke pokazatelje **dovoljnosti kapitala** od **15,8** odsto na kraju oktobra što je i dalje značajno iznad minimalnog regulatornog nivoa od 12,0 odsto.

Položaj **likvidnosti** bankarskog sektora ostaje na visokom nivou. Odnos likvidnih sredstava i kratkoročnih obaveza u julu iznosio je **34,5 odsto**, što je više od potrebnog regulatornog minimuma od 25,0 odsto.

Međubankarski platni sistem (MPS), koji omogućava obradu većeg broja platnih instrumenata, međubankarski kliring kao i poravnanje hartija od vrednosti, nastavio je da radi normalno i nesmetano.

Do novembra 2022. godine obrađeno je 15,8 miliona transakcija ukupnog iznosa od preko 14,7 milijardi evra. U poređenju sa transakcijama prethodne godine, obim transakcija je povećan za blizu 21,6 odsto, dok vrednost transakcija je smanjena za 3,5 odsto.

Tokom ove godine imamo značajan porast broja transakcija POS-om, ali i na bankomatima banaka. Broj POS transakcija do novembra 2022. godine dostigao je 23,5 miliona uz povećanje od 42,0 odsto, dok je broj transakcija na bankomatima iznosio 18,1 milion ili povećanje od 7,7 odsto u odnosu na isti period prošle godine.

Broj računa u bankarskom sektoru do novembra dostigao je 2,36 miliona, dok je broj računa u e-bankarstvu 676 hiljada.

Imamo pozitivne pomake i u sektoru osiguranja. **Imovina sektora osiguranja**, koja predstavlja oko 3,0 odsto ukupne imovine finansijskog sistema, u septembru

2022. godine iznosila je **259,0 miliona evra**, što predstavlja godišnji porast od **10,0 odsto**.

Važno je napomenuti da je kapital sektora osiguranja povećan i ove godine kao ishod zahteva CBK-a za povećanje kapitala. Vrednost kapitala osiguravača u septembru 2022. godine iznosila je **66,4 miliona evra** uz godišnji rast od **8,7 odsto**.

Bruto premije upisane od osiguravajućih društava do septembra 2022. godine iznosile su **98,2 miliona evra** ili uz godišnji porast od **13,0 odsto**, dok bruto plaćene odštete zabeležile su iznos od preko **42 miliona evra** ili godišnji porast od preko **25 odsto**.

I penzioni sektor tokom ove godine je karakterisao rast u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna vrednost imovine penzionog sektora u septembru 2022. godine dostigla je **2,3 milijarde evra** u poređenju sa **2,2 milijarde** u septembru 2021. godine, što odgovara godišnjem porastu od **4,2 odsto**. Penzioni sektor do septembra 2022. godine, zbog nepovoljnih uslova na međunarodnim finansijskim tržištima, beleži loš finansijski učinak, beležeći negativan povrat investicija u iznosu od oko 170 miliona evra. Novi penzijski doprinosi u ovom periodu iznosili su oko 177,5 miliona evra.

Što se tiče sektora mikrofinansijskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija, do oktobra 2022. godine **imovina** ovog sektora dostigla je vrednost od **386,1 milion evra**, što predstavlja godišnji porast od **12,6 odsto**.

Ukupno aktivni krediti ovog sektora u oktobru su zabeležili iznos od **276 miliona evra**, odnosno godišnji porast od **18,4 odsto**.

Prosečna kamatna stopa na nove kredite mikrofinansijskih institucija u oktobru iznosila je **19,0 odsto**, što je u istom periodu prošle godine iznosilo **20,6 odsto**. I u ovom sektoru, dobar kvalitet kreditnog portfolija ocenjuje se stopom **nenaplativih kredita od 2,9 odsto**.

CBK je nastavila svoju posvećenost i u funkciji zaštite prava potrošača finansijskih usluga, čime direktno služi zaštiti interesa građana. Do novembra ove godine, broj žalbi koje je razmotrila CBK dostigao je 810 žalbi. Posvećenost CBK-a zaštiti prava potrošača finansijskih usluga, bilo kroz programe finansijskog obrazovanja bilo kroz korektivne mere protiv finansijskih institucija, bila je i ostaće prioritet CBK-a i u narednim godinama.

Što se tiče unutrašnjih dešavanja, CBK i tokom 2022. godine je nastavila sa unapređenjem i razvojem svojih stručnih kapaciteta u svim oblastima svog delokruga.

Uprkos stvorenoj situaciji i ne baš povoljnim uslovima na međunarodnim tržištima, Centralna banka Republike Kosovo je uspeła da održi svoju finansijsku stabilnost i dobar učinak institucije, stvarajući pozitivan finansijski rezultat.

CBK ostaje posvećena da nastavi svoju aktivnost u službi stabilnosti i razvoja privrede zemlje, stvarajući uslove za razvoj stabilne finansijske infrastrukture u skladu sa savremenim kretanjima u ovoj oblasti uključujući i razvoj novih segmenata finansijskog sistema kao što je tržište kapitala koji zahteva široku međuinstitucionalnu saradnju.

I ove godine, kao što ste upoznati, Republika Kosovo je pobedila na međunarodnoj arbitraži protiv finansijske institucije Iute Kredit. Ovaj slučaj jasno

dokazuje da je CBK bila i ostaje uverena u zakonitost svojih odluka, ne samo u odnosu na ovu instituciju, nego i u odnosu na svaku instituciju koja obavlja finansijsku delatnost u zemlji. Tokom poslednjih godina, 14 licenci/ registracija finansijskih institucija je oduzeto i svi predmeti u sudovima su imali pozitivan ishod za CBK.

U nadi i verovanju da će naredna godina biti pozitivnija u svakom pogledu, vama i vašim porodicama želim puno zdravlja, radosti i uspeha.

Poštovani predstavnici medija, na kraju dozvolite mi da vas obavestim da CBK u okviru svoje opšte funkcije iz oblasti finansijskog obrazovanja kao posebne komponente i sa ciljem promovisanja istraživanja u oblasti ekonomije među mladim ljudima Kosova, daje tradicionalnu nagradu „Mladi ekonomista” svake godine.

Ove godine, tema konkursa za nagradu „Mladi ekonomista” bila je: „Uticaj inflacije na evropsku i kosovsku trgovinu”

Stručna komisija je ocenila tri najbolja rada mladih istraživača.

Pozivam studentkinju **Njomza Jupa** sa Univerziteta "Hadži Zeka" u Peći,

Pozivam studentkinju **Anisa Murseli** sa Univerziteta Jejl u SAD,

Pozivam studentkinju **Rozafa Hajdari** sa Univerziteta "Hadži Zeka" u Peći.